

Arménie¹

Populace: 2 967 004 (červenec 2009)

Jazyky:

- aménština 97,7 %
- yezidi 1 %
- ruština 0,9 % a jiné jazyky 0,4 % (sčítání lidu v roce 2001)³

¹ Informace o arménském vzdělávacím systému jsou volně přeloženy do češtiny ze zdroje:

<http://www.ibe.unesco.org/en/access-by-country.html>

² Zdroj: <http://lookingaroundabit.blogspot.com/2007/04/noahs-ark-nuclear-power-and-songs-to.html>

³ Zdroj: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/2098.html>

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

Obsah

1. Obecné cíle a základní myšlenky vzdělávacího systému	3
2. Správa a řízení vzdělávacího systému	3
3. Vzdělávací proces	3
3.1. Předškolní vzdělávání	3
3.2. Vzdělávání na základních školách	3
3.3. Vzdělávání na středních školách	4
3.4. Vzdělávání na vysokých školách	5
4. Financování školství	5
5. Soukromé školství	5
6. Pedagogové	5
7. Internetové zdroje	5
8. Další informace o arménském vzdělávacím systému	6

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

1. Obecné cíle a základní myšlenky vzdělávacího systému

Hlavními cíli státní vzdělávací politiky jsou: sekulární a humanistický charakter vzdělávání; svobodný rozvoj jednotlivců; vzdělávání k občanství a patriotismu; soulad s národními a univerzálními hodnotami, navazující vzdělávání; možnost získat vzdělání v oblasti, která koresponduje s osobními zájmy a potřebami jednotlivců; různé formy vzdělávání; demokratický management vzdělávání vylučující státní monopol.

2. Správa a řízení vzdělávacího systému

Hlavním úkolem ministerstva školství a vědy jako orgánu zodpovědného za management všeobecného vzdělávacího systému (základní a střední školy) je naplnění národní vzdělávací politiky, příprava legislativních opatření a návrh regulací pro rozhodování státu v oblasti vzdělávání.

Bývalý centralizovaný vzdělávací systém byl nahrazen decentralizovaným systémem, který klade důraz na samostatný management škol. Proces decentralizace byl iniciován v roce 1996. Momentálně jsou školy řízeny radou odpovědnou za schvalování rozpočtu, přípravu finančních zpráv a navrhováním ředitelů škol.

3. Vzdělávací proces

3.1. Předškolní vzdělávání

Předškolní vzdělávání je určeno dětem od tří do šesti let a není povinné. Mezi předškolní instituce ale rovněž patří: jesle pro děti od dvou do tří let, mateřské školy pro děti od dvou do šesti let a školky pro děti od tří do šesti let. V současnosti je trendem vytváření mateřských školek napojených na základní školy. Školky fungují hlavně s pomocí státního rozpočtu. Rodiče hradí pouze některé služby, jejichž cena je určena lokálními autoritami.

3.2. Vzdělávání na základních školách

Povinná školní docházka trvá osm let a děti do školy nastupují v sedmi letech. Základní vzdělávání má dvě fáze: základní vzdělávání v délce tří let (1.–3. třída) a středně pokročilé základní vzdělávání v délce pěti let (4.–8. třída).

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

Hlavní cíle základního školství jsou:

- Poskytnout základní vědomosti o přírodě, technologiích, výrobě a ekologii vytvářením přiměřených podmínek pro samostudium a rozvoj jednotlivce
- Seznámit studenty s mezinárodními a národními hodnotami, národní kulturou a morálkou a zabezpečit, aby byli studenti angažovaní v občanských záležitostech
- Poskytnout studentům přípravný vojenský výcvik

Důraz se klade rovněž na rozvoj jazykových a kognitivních dovedností. Na konci základní školy jsou žáci hodnoceni na základě zkoušky z matematiky a arménštiny.

Středně pokročilé základní školství poskytuje žákům vědomosti z oblasti vědy, světových reálií a přírodních oborů, rovněž tak i vědomosti potřebné k samostatnému podílení se na občanské společnosti. Na úplném konci základní školy (po ukončení středně pokročilé základní školy) jsou žáci zkoušeni z matematiky, arménštiny a cizího jazyka.

3.3. Vzdělávání na středních školách

Po skončení základní školy mohou žáci pokračovat ve studiu na školách poskytujících pokročilé středoškolské vzdělání nebo odborné vzdělání. Všeobecné pokročilé středoškolské vzdělávání trvá dva roky. Odborné středoškolské vzdělání je poskytováno středními odbornými školami, středními průmyslovými školami a akademiemi. Odborné a průmyslové školy vyžadují základní vzdělání a studium trvá od dvou do pěti let, v závislosti na odbornosti. Akademie poskytují tříleté programy pro studenty, kteří ukončili pokročilé středoškolské vzdělání.

Na pokročilé středoškolské úrovni existují rozdílná kurikula, která se snaží podchytit preference studentů, jejich záliby a schopnosti. Pro úspěšné ukončení musí studenti složit zkoušku z matematiky, arménštiny a dějin Arménie.

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

3.4. Vzdělávání na vysokých školách

V Arménii je vysokoškolské vzdělávání plně v odpovědnosti ministerstva školství. Navazující studium, které vede k získání osvědčení „junior specialista“, je poskytováno formou dvou až tříletých kurzů. V tomto typu studia jsou studenti připravováni na profese jako junior inženýr, junior agronom a zdravotní sestra.

Vysokoškolské bakalářské studium trvá obvykle čtyři roky (pět let v případě medicíny), magisterské studium vyžaduje další dva roky studia (čtyři roky v případě medicíny).

Titul diplomovaného specialisty je udělován po pěti letech studia v dané oblasti. Další tři roky studia jsou nezbytné pro získání titulu kandidát věd (aspirantura). Doktorské studium (doktoratura) je poskytováno výzkumnými institucemi akademie věd a trvá od dvou do tří let.

4. Financování školství

V současnosti je na rezort školství vyčleněno kolem 11 % státního rozpočtu.

5. Soukromé školství

V roce 1995 fungovalo v Arménii čtyřicet dva akreditovaných vzdělávacích institucí.

6. Pedagogové

Speciální pozornost je věnována proškolení učitelů a modernizaci metodologie a technického vybavení škol.

7. Internetové zdroje

Ministerstvo školství a vědy <http://www.edu.am/> [v arménštině, naposled zhlédnuto: srpen 2006.]

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

8. Další informace o arménském vzdělávacím systému

V Arménii je tradičně velmi vysoká gramotnost a vzdělání je tam pokládáno za velkou hodnotu. Po rozpadu Sovětského svazu se arménština stala oficiálním jazykem výuky a ruština je nadále vyučována pouze jako druhý jazyk – ačkoli je velmi rozšířená. V roce 2010 se rozproudila diskuse o zákonu, který by povoloval výuku ve veřejných školách i v jiných jazycích, a proto by mohly být znovu otevírány ruské školy. Protesty proti takovému zákonu souvisí s negativní historickou zkušeností, kdy preference ruštiny šla ruku v ruce s asimilací sovětské kultury.

Na školství měly v nedávné minulosti vliv takové události jako silné zemětřesení v roce 1988 nebo bombardování pohraničí v letech 1992/93, které měly za následek nejen poškození či zničení budov, ale i vlny uprchlíků z/do Arménie. K neutěšené situaci v 90. letech přispělo i zhoršení životní úrovně po rozpadu SSSR, špatné platové ohodnocení učitelů, nucené prázdniny v zimních měsících, nedostatek metodologických pomůcek apod. Proto byl na konci 90. let přijat program reformy vzdělávacího systému. Jeho cílem je přispět ke zformování harmonicky se vyvíjejícího, společensky aktivního a kreativního jedince s vlasteneckou, veřejnou a humánní ideologií – pro posílení státní suverenity a socioekonomického pokroku ve společnosti.

Až do roku 2006 fungoval v Arménii 10letý školní systém, pozůstatek z dob SSSR, nově byla však zavedena dvanáctiletá školní docházka, takže děti nastupují do školy již v pěti (a půl) až šesti letech. Zároveň byl ve školním roce 2008–2009 zaveden nový **desetistupňový systém hodnocení** (Dříve existovaly pouze čtyři známky: 2, 3, 4 a 5):

1. velmi špatné	6. nadprůměrné
2. špatné	7. dobré
3. nedostatečné	8. velmi dobré
4. dostatečné	9. výborné
5. průměrné	10. vynikající

V novém systému by známky za různé školní úkoly měly mít různou hodnotu při závěrečném klasifikování předmětu – větší váhu by například měla mít známka za práci při hodině než známka za domácí úkol. Nový systém hodnocení by měl být flexibilnější a přesnější. Další změnou v arménském školství bylo zavedení sjednocených centralizovaných závěrečných středoškolských zkoušek, které zároveň slouží jako vstupní zkoušky na univerzity (poprvé v roce 2007). Nejprve se jednalo pouze o matematiku a arménštinu, ale postupně přibýly i další předměty (chemie, fyzika, biologie, zeměpis a historie). Jedná se o standardizovaný test, zmenšuje se tedy prostor pro korupci, který existoval v dřívějším systému spoléhajícím na subjektivní hodnocení učitelem.

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.

Veřejné výdaje na školství jsou však stále relativně nízké, a tak problémy s nedostatečným vybavením přetrvávají především na venkově a v pohraničí. Až 80 % předškoláků nenavštěvuje mateřské školy, a to kvůli chudobě nebo proto, že tato zařízení v jejich okolí chybějí. Ačkoli je vzdělání zdarma, rodiče musí nakupovat školní materiály a učebnice a někdy dokonce připlácet na plat špatně hodnocených učitelů. Některé rodiny si to však nemohou dovolit, a proto míra gramotnosti z téměř 100 % v 60–80. letech poklesla. Na druhou stranu však bylo až do nedávna rozšířeno „kupování“ známek, a to nejen na univerzitách. Žáci si také mohli vykoupit účast z hodin tělesné výchovy apod.

Ze dvou studií UNICEF, které se zaměřily na léta 2000–2005, vyplynulo, že 6,1 % dětí mezi 7–18 lety muselo nějakým způsobem pracovat. Dětská práce má pak za následek absence ve škole a nedokončení školní docházky (asi 25 % žáků, kteří vstoupí na základní školu, na střední školu nenastoupí). Příčinou, ale bohužel i následkem dětské práce je chudoba. Ze závěrů studií vyplynula nutnost zlepšit kvalitu, význam a dostupnost vzdělání. V roce 2006 byl v Arménii spuštěn projekt tzv. škol přátelských k dětem – zapojené školy musí splňovat určitá pravidla, a to nejen co se týče fyzického prostředí, ale i přístupu a metodiky.

Normou jsou v Arménii stále ještě školy státní, kde se děti učí běžně 4–6 hodin, ale dostávají hodně domácích úkolů. Rodiče se o vzdělání svých dětí velmi zajímají a učitelé se někdy stávají součástí širší rodiny

Zdroje:

- http://en.wikipedia.org/wiki/Education_in_Armenia
- <http://www.ibe.unesco.org/>
- <http://armenhes.blogspot.com/2010/05/armenian-government-asked-to-halt-its.html>
- http://www.unicef.org/infobycountry/media_46200.html
- http://www.unicef.org/infobycountry/armenia_49388.html
- <http://www.unicef.org/armenia/education.html>
- <http://www.tacentral.com/education.asp>
- http://www.agbu.org/publications/article.asp?A_ID=611

"Praha & EU: Investujeme do Vaší budoucnosti"

Tento projekt byl podpořen z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hl. m. Prahy.